

”

TIPPEK ÉS TRÜKKÖK

KÖZÉPISKOLAI FELVÉTELI
ELŐKÉSZÍTŐ MUNKAFÜZET

Raátz Judit

Forgács Róbert

8. osztályosok
számára

MAGYAR NYELVBŐL

Raátz Judit – Forgács Róbert

TIPPEK ÉS TRÜKKÖK KÉSZÜLJ A FELVÉTELIRE!

Középiskolai felvételi felkészítő munkafüzet
8. osztályosoknak

MÓRA KÖNYVKIADÓ

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének
a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása,
egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását
és ily módon történő többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel megrendelheti webáruházunkban:

www.mora.hu

© Raátz Judit, Forgács Róbert, 2024

© Orbán Orsolya, 2024

© Móra Könyvkiadó, 2024

MÓRA KÖNYVKIADÓ – 1950 óta családtag

Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja

A 17., 79., 82., 83. oldalon található illusztrációk AI-val készültek.

A 37. oldalon látható illusztrációk forrása: iStock

ISBN 978 963 603 693 5

Kiadja a Móra Könyvkiadó Zrt.,

Janikovszky János elnök-vezérigazgató

Felelős szerkesztő: Török Ágnes

Szerkesztő: Török Ágnes

Illusztráció: Orbán Orsolya

Borító: Sólyom Melinda

Nyomdai előkészítés: Nagy László

E-mail: mora@mora.hu • Honlap: www.mora.hu

Postacím: 1066 Budapest, Jókai utca 6.

Tartalom

Nyelvi játékok.....	9
Hangtan.....	14
Alaktan.....	24
Szófajtan.....	30
Mondattan.....	40
Szólások és közmondások.....	48
Helyesírás, nyelvhelyesség.....	54
Kommunikációs ismeretek.....	62
Szövegértés.....	65
Szövegalkotás.....	90
Irodalmi ismeretek.....	94
Megoldások.....	101

Kedves Diákok! Kedves felkészítő Kollégák!

A munkafüzet feladatai a 4 osztályos középiskolai írásbeli felvételire való készülést segítik. Olyan, témakörök szerint csoportosított elméleti összefoglalókat, jó tanácsokat és feladatokat tartalmaz, amelyek megkönnyítik a tudatos készülést.

Az egyes témaköröket az eddigi feladatlapok, illetve az iskolai magyar nyelv és irodalom tananyag alapján alakítottuk ki. Így a munkafüzetben a nyelvtani nagy témakörök a nyelvi szintek szerinti fejezetekben találhatók. Az irodalmi feladatok egy önálló fejezetbe kerültek.

Külön részeket szántunk a szövegértésnek és a szövegalkotásnak, a felvételi feladatokban gyakran előforduló nyelvi játékoknak, illetve a szólásoknak és a közmondásoknak.

Vannak olyan, a felvételiben előforduló területek, amelyeket nem tárgyalunk külön fejezetben, de az egyes gyakorlatokban azok is több alkalommal megjelennek (ilyen pl. a jelentéstan).

A fejezeteket nem szükséges egymás után megoldani. Bárki bármelyikkel kezdhet, kihagyhat feladatokat, szabadon kezelheti őket.

AZ EGYES FEJEZETEK FELÉPÍTÉSE

A fejezetek többségét rövid elméleti áttekintéssel kezdjük. Itt azt a tudásanyagot foglalkoztatjuk össze, amelyet az iskolai tankönyvek tartalmaznak, és ismerni kell a felvételikor.

Ezek rövid, áttekintő vázlatok, táblázatok. Főleg a felidézést segítik, illetve irányt mutatnak abban, hogy ha a feladatok megoldása nehézséget okoz, akkor milyen tananyagrészeket kell átismételni.

Az elméleti összefoglalót az adott témakörhöz tartozó feladatok követik. Ezek elmélyítik, gyakoroltatják azt a tudásanyagot, amelyre szükség lesz a felvételi feladatlap megoldásához. A feladatok esetében törekedtünk arra is, hogy az írásbeli felvételikben eddig előforduló típusok minél nagyobb számban szerepeljenek. Valamint célunk volt az is, hogy közben más területeket is gyakoroltassunk.

Minden feladatnak megadtuk a megoldását is, ezért akár önállóan is lehet a kötetet használni.

A munkafüzetben tudatosan nem közlünk a felvételi feladatsorhoz hasonló mintasorokat. Ha valaki szeretné magát kipróbálni, akkor ajánljuk, hogy töltsse le az interneten megtalálható korábbi évek feladatlapjait, és oldja meg azokat!

Kellemes és eredményes felkészülést, sikeres felvételit kívánunk!

Budapest, 2024.

A szerzők

Nyelvi játékok

Ezek a nyelvi játékok a magyar nyelv összetettségére, sokszínűségére, játékosságára mutatnak példát. Szinte nincs egy olyan szó, kifejezés vagy akár csak egy betűcsoport, amit ne lehetne úgy kicsavarni, összetekerni, megforgatni, hogy egy másik értelmes szót vagy kifejezést ne kapjunk.

Engedjük hát el bátran a fantáziánkat, vegyünk elő kreatív énünket, és játszunk a nyelvvel! Ezek a nyelvi játékok általában a felvételi feladatok elején találhatók, és legtöbbször csupán egy pontot érnek, de megéri egy kis időt ezekkel a feladványokkal is tölteni, mert ezután már a többi feladat is gördülékenyebben fog menni. Nézzünk néhány ilyen játékos feladatot!

FELADATOK

1. Írd a táblázat középső oszlopába azt a szót, amely mindkét taghoz illik!

csiga		avató
nap		szín
talaj		torony
gyöngy		eső
rágó		matrac

- 2. a) Melyik testrész neve egyezik meg egy igével is? (Vagyis azonos alakú szavakat keresünk.)**
b) Írj mindegyik szó másik, a feladatban nem szereplő jelentésével egy-egy mondatot! Nevezd meg a szavak szófaját!

Szerencsés esetben 32 van belőle, illetve markol: _____

Szervezetünk motorja, illetve dohányzik: _____

Ezen hordjuk a hajunkat, illetve tejet csal elő: _____

Vérképző szervünk, illetve lábával halad: _____

Az arcnak a száj alatti kerekded része, illetve egy helyben tartózkodik: _____

- 3. Melyik mássalhangzó illik a megadott szavak elejére? Az egy sorban levő szavak elé ugyanazt a betűt kell írnod.**

_____ ázas,

_____ emez,

_____ abda

_____ obot,

_____ ideg,

_____ oller

_____ álna,

_____ enyét,

_____ ellény

_____ álna,

_____ ölény,

_____ ivaly

_____ áva,

_____ ezsgő,

_____ elenka

4. Alkoss a megadott szó betűiből öt új szót! (Tetszőleges számú betűt használhatsz.) Írd le őket!

HALHATATLANSÁG

5. Rakj ki az alábbi betűkből két olyan ötbetűs szót, amely visszafelé olvasva is ugyanaz! Írd le őket!

EEEE GKKLLR

6. Milyen keresztnemek rejtőznek az alábbi mondatokban? Írd le őket!

A kietlen préri tavasszal mindig kizöldül.

Az öreg halász lóra pattant, és elvágatott.

A bazsalikom árt a gyomornak, de jó illata van.

Csak a jól végzett munka ad élvezetet.

Az étolaj ostyában is élvezhetetlen.

Ha kéred, itt van, vedd el!

- 7. Találd ki a meghatározás alapján a szópár két tagját, amelyek csupán a kezdőbetűkben térnek el egymástól! A kezdőbetűket megadtuk.**

Iskolai mulatság (*s–b*) _____

Sötétpiros bortároló (*b–h*) _____

Régi divatú földalatti (*r–m*) _____

Nagy pocakú fickó (*h–p*) _____

Romboló lábbeli (*v–sz*) _____

Pénztelen fiú (*sz–l*) _____

Sokáig tartó visszavágás (*h–b*) _____

- 8. A felsorolt szavak elé soronként mindig ugyanazt a szót kell beilleszteni úgy, hogy összetett szavakat kapjunk. Találd meg ezeket a szavakat!**

a) _____óra, _____tükör, _____lépcső, _____torony, _____ágyú

b) _____törő, _____műves, _____fal, _____ház, _____tár

c) _____kendő, _____harisnya, _____papír, _____cukor, _____hernyó

d) _____pad, _____létra, _____fül, _____kóró, _____köhögés

e) _____pont, _____pillantás, _____tanú, _____bogár, _____fog

- 9. Helyettesítsd be a szavak szinonimáit úgy, hogy behelyettesítve egy állósszett szót kapj!**

Pl. alkoholos ital + ételízesítő = konyhakerti növény: *borsó*

a) szomorúság + lakoma = lakberendezési tárgy: _____

b) kopasz + rakhely = majonézes mártás: _____

- c)** patás háziállat + mulatság = hintáztat: _____
- d)** üt + fekhely = gördülő szerkezet: _____
- e)** nem valódi + veszedelem = alkotó: _____

Hangtan

Mit tudsz a hangokról?

Az emberi beszéd hangokból épül föl. A magyar nyelvben kétféle hangot különböztetünk meg: a magánhangzókat és a mássalhangzókat.

Magánhangzók

Azok a hangok, amelyeknek a képzésekor a tüdőből kiáramló levegő akadály nélkül távozik a szájüregből. A magánhangzók önmagukban kiejthető beszédhangok.

A magánhangzókat többféle szempont szerint csoportosíthatjuk:

a) a kiejtés időtartama szerint

Rövid magánhangzók: *a, e, i, o, ö, u, ü*

Hosszú magánhangzók: *á, é, í, ó, ő, ú, ű*

b) a nyelv vízszintes mozgása szerint

Elöl képzett, magas magánhangzók: *e – é, i – í, ö – ő, ü – ű*

Hátul képzett, mély magánhangzók: *a – á, o – ó, u – ú*

c) a nyelv függőleges mozgása szerint

Felső nyelvállású magánhangzók: *i – í, ü – ű, u – ú*

Középső nyelvállású magánhangzók: *é, ö – ő, o – ó*

Alsó nyelvállású magánhangzók: *e, a*

Legalsó nyelvállású magánhangzó: *á*